

2,37/1.

Przepisy o warunkach legalizowania pojemników dokładniejszych.

Na podstawie art. 11, 12 i 16 Dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. № 15 poz. 211) oraz § 19-go Ustawy Rzeszy Niemieckiej o miarach (Mass- u. Gewichtsordnung) z dnia 30 maja 1908 r. (R. G. Bl. str. 349) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. № 28 poz. 166) zarządza się co następuje:

§ 1.

Dla pojemników dokładniejszych obowiązują ogólne przepisy legalizacyjne (P. O. M. poz. 2,03) wraz z uzupełnieniami i zmianami, zawartymi w przepisach niniejszych.

Wielkości dopuszczalne.

§ 2.

Dla pojemników dokładniejszych dopuszczalne są wielkości następujące: 50 l, 20 l, 10 l, 5 l, 2 l, 1 l, $\frac{1}{2}$ l, $\frac{1}{4}$ l, $\frac{1}{8}$ l, 0,2 l, 0,1 l, 0,05 l, 0,02 l i 0,01 l.

Zakres stosowania.

§ 3.

Pojemniki dokładniejsze mają służyć do odmierzania w obrocie publicznym płynów bardziej cennych, a przedewszystkiem spirytusu,

Ponadto pojemniki dokładniejsze mogą być narówni z pojemnikami zwyczajnymi używane do sprawdzania pojemności naczyń wyszynkowych, wynikającego z postanowień ustawy Rzeszy Niemieckiej o naczyniach wyszynkowych (Reichsgesetz betr. die Bezeichnung des Raumgehaltes der Schankgefäße) z dnia 20 lipca 1881 r. / 24 lipca 1909 r. (R. G. Bl. str. 249 i 281) oraz rozporządzenia austriackiego Ministerstwa Handlu z dnia 25 września 1875 r. (R. G. Bl. № 129) o naczyniach wyszynkowych i reskryptu tegoż Ministerstwa z dnia 7 lutego 1895 r. L. 16428 ex 1894.

Materiał.

§ 4.

Pojemniki dokładniejsze 50 l i 20 l mogą być wykonane z żelaza lub miedzi albo jej stopów, a pojemniki mniejsze powinny być z miedzi lub jej stopów.

Pojemniki dokładniejsze, mające służyć do sprawdzania pojemności naczyń wyszynkowych, mogą być wykonywane także z żelaza.

Kształt.

§ 5.

Pojemniki dokładniejsze powinny posiadać kształt stożka ściętego (rys. 1). rozchodzącego się ku dołowi.

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 23 grudnia 1927 r.

Ukladać w porządku wielkości liczb tytułowych.

Cena 50 groszy.

№ 306.

Średnica otworu i głębokość pojemnika powinny się zawierać w następujących granicach:

Wielkość pojemn. l	Średn. otw. d mm	Głęb. poj. h mm	Wielkość pojemn. l	Średn. otw. d mm	Głęb. poj. h mm
50	239,5÷243,5	460÷475,5	2	81÷84	155÷166
20	176÷180	337÷352,5	1	64÷67	121,5÷133
10	139÷143	267÷282,5	1/2	51÷53	97÷104
5	110÷113	214÷225,5	1/4	40,5÷42,5	75,5÷83
			1/8	31,5÷33,5	61÷69

Wielkość pojemn. l	Średn. otw. d mm	Głęb. poj. h mm
0,2	49÷51,5	72÷75
0,1	39÷41	57÷60
0,05	30,5÷32,5	45÷48
0,02	22,5÷24,5	33÷35
0,01	18÷19	26÷28

Wykonanie.

§ 6.

1. Wogóle pojemniki dokładniejsze powinny być wykonane pod każdym względem starannie i z elegancją, wyróżniającą je odpowiednio do ich przeznaczenia od pojemników użytkowych zwyczajnych.

2. Pojemniki dokładniejsze mogą być wykonane tylko jako pojemniki brzegowe (POM poz. 2,422 § 2 p. 3) z brzegiem starannie oszlifowanym napłask.

3. Dla zachowania miary pojemnika bez zmiany, ścianka jego musi być dostatecznej grubości (POM poz. 2,422 § 14); dla pojemników żelaznych grubość ścianki nie może być mniejsza od 1 mm.

4. Obrzeża górne i dolne pojemników żelaznych powinny być usztywnione za pomocą pocynowanej obręczy (POM poz. 2,426 § 5 p. 1 a).

5. U pojemników z miedzi lub jej stopów obrzeże górne powinno być usztywnione pierścieniem w sposób, pokazany na rys. 1. Pierścień ten może stanowić całość ze ścianką pojemnika, bądź też może być do niej przyłutowany.

6. Kołnierz, t. j. część odwinięta dna, musi być zagięty ku dołowi i otoczony przez boczną ściankę pojemnika.

W pojemnikach żelaznych między brzegiem kołnierza, a brzegiem ścianki bocznej powinno być dosyć miejsca dla kropli cynowej, zabezpieczającej dno cechą urzędu.

Ta kropla ma się znajdować częściowo na bocznej ściance pojemnika, a częściowo na kołnierzu dna (POM poz. 2,426 rys. 6).

W pojemnikach z miedzi lub jej stopów kołnierz dna i boczna ścianka powinny być ścięte tą samą płaszczyzną (rys. 1) dla nałożenia cechy, zabezpieczającej połączenie dna ze ścianką boczną (rys. 2).

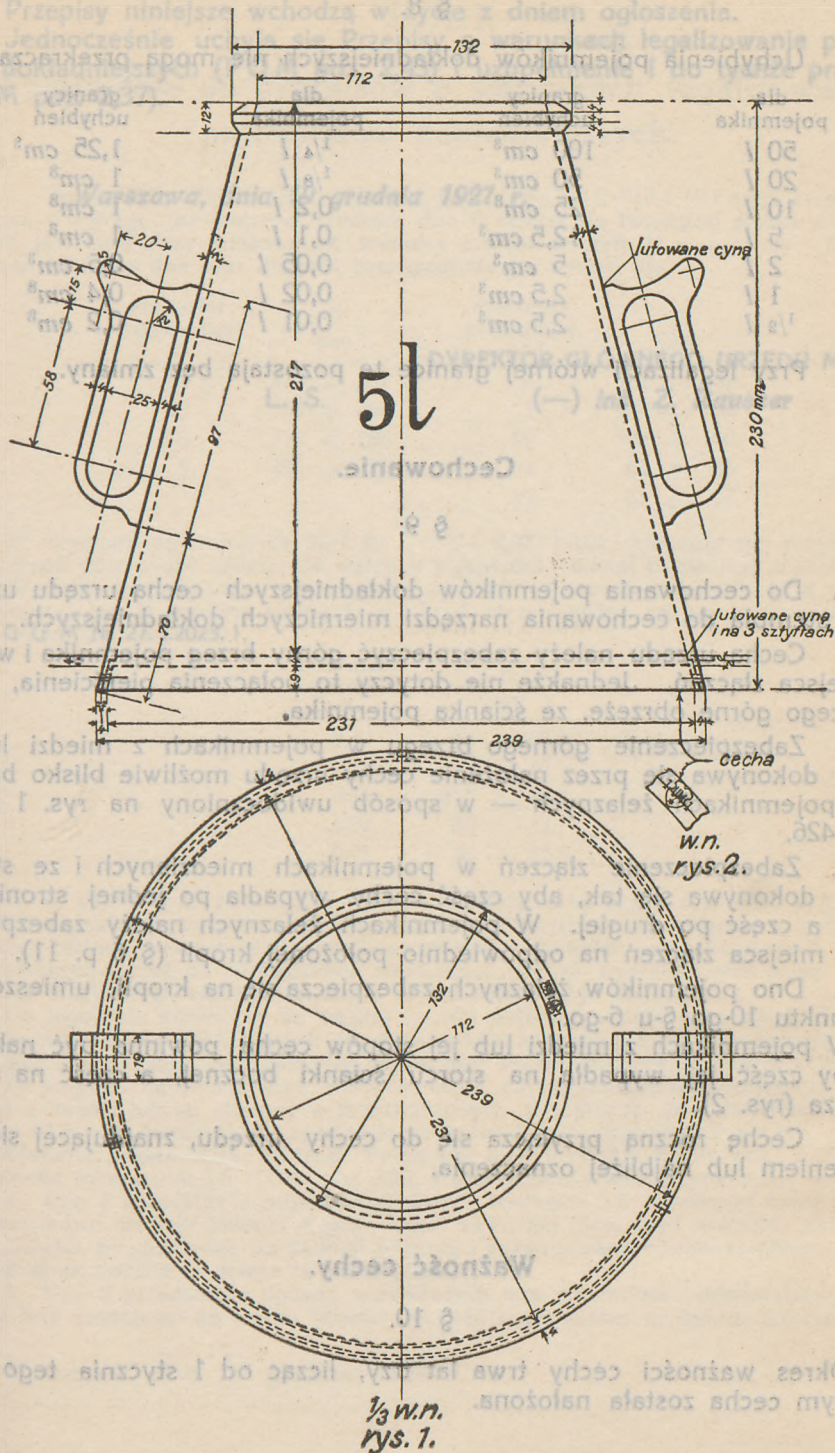
7. Dno musi być płaskie i równoległe do płaszczyzny brzegu; powinno być sztywne przynajmniej o tyle, aby przy naciskaniu się nie ugięło. W razie potrzeby winno ono być wzmocnione poprzeczkami.

8. Pojemniki od 5 litrów wzwyż powinny być zaopatrzone w dwie rękojeści lub ucha; dla mniejszych wystarczy jedno ucho. Ucha i rękojeści nie mogą wystawać ponad brzeg pojemnika.

9. Podstawa pojemnika powinna być wykonana tak, aby na płaszczyźnie poziomej pojemnik stał krzepko i jego oś pionowa była prostopadła do tej płaszczyzny.

10. Szwy i miejsca złączeń u pojemników żelaznych powinny być zaopatrzone w krople (POM poz. 2,03 § 9) ze stopu 90% cyny i 10% ołowiu w odpowiednich miejscach.

Pojemnik mosiężny lany

Oznaczenia.

§ 7.

Pojemność oznacza się w litrach lub kwartach: liczbę cyframi, miano jednostki w pełnym brzmieniu w odpowiedniej formie gramatycznej lub w przepisowym skrócie (POM poz. 2,03 § 14, 15); liczby ułamkowe $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ i $\frac{1}{8}$ należy wyrażać ułamkiem prostym, pozostałe — dziesiętnym. Wielkości $\frac{1}{4}$ i $\frac{1}{8}$ mogą być oznaczone w kwaternionach.

Granice uchybień dopuszczalnych.

§ 8.

1. Uchybienia pojemników dokładniejszych nie mogą przekraczać:

dla pojemnika	granicy uchybień	dla pojemnika	granicy uchybień
50 l	100 cm ³	1/4 l	1,25 cm ³
20 l	50 cm ³	1/8 l	1 cm ³
10 l	25 cm ³	0,2 l	1 cm ³
5 l	12,5 cm ³	0,1 l	1 cm ³
2 l	5 cm ³	0,05 l	0,5 cm ³
1 l	2,5 cm ³	0,02 l	0,4 cm ³
1/2 l	2,5 cm ³	0,01 l	0,2 cm ³

2. Przy legalizacji wtórnej granice te pozostają bez zmiany.

Cechowanie.

§ 9.

1. Do cechowania pojemników dokładniejszych cechą urzędu używać należy stempla do cechowania narzędzi mierniczych dokładniejszych.

2. Cechą urzędu należy zabezpieczyć górny brzeg pojemnika i wszystkie miejsca złączeń. Jednakże nie dotyczy to połączenia pierścienia, usztywniającego górne obrzeże, ze ścianką pojemnika.

3. Zabezpieczenie górnego brzegu w pojemnikach z miedzi lub jej stopów dokonywa się przez nałożenie cechy urzędu możliwie blisko brzegu, zaś w pojemnikach żelaznych — w sposób uwidoczniiony na rys. 1 POM poz. 2,426.

4. Zabezpieczenie złączeń w pojemnikach miedzianych i ze stopów miedzi dokonywa się tak, aby część cechy wypadła po jednej stronie złączenia, a część po drugiej. W pojemnikach żelaznych należy zabezpieczyć szwy i miejsca złączeń na odpowiednio położonej kropli (§ 6 p. 11).

5. Dno pojemników żelaznych zabezpiecza się na kropli, umieszczonej w/g punktu 10-go §-u 6-go.

W pojemnikach z miedzi lub jej stopów cecha powinna być nałożona tak, aby część jej wypadła na storcu ścianki bocznej, a część na storcu kołnierza (rys. 2).

6. Cechę roczną przyłącza się do cechy urzędu, znajdującej się nad oznaczeniem lub najbliższej oznaczenia.

Ważność cechy.

§ 10.

Okres ważności cechy trwa lat trzy, licząc od 1 stycznia tego roku, w którym cecha została nałożona.

Postanowienia końcowe.

§ 11.

Pojemniki, zalegalizowane przed wejściem w życie przepisów niniejszych, mogą być wtórnie legalizowane aż do odwołania, o ile czynią zadość przy najmniej §§ 4, 6 i 8 przepisów niniejszych i posiadają kształt stożka ściętego, rozszerzającego się ku dołowi.

§ 12.

Przepisy niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Jednocześnie uchyla się Przepisy o warunkach legalizowania pojemników dokładniejszych (POM poz. 2,43) i uzupełnienie I do tychże przepisów (POM poz. 2,37).

pojemników dokładniejszych.

Warszawa, dnia 19 grudnia 1927 r.

1. Pojemniki o wielkościach 1/2 l, 1/4 l, 1/8 l i 1/16 l mają kształt stożka ściętego, w którego wewnętrzna średnica dna D równa się tworzącej stożka a , a jednocześnie jest dwa razy większa od średnicy otworu d , czyli: $D = a = 2d$. Stąd wewnętrzna średnica dna oraz długość tworzącej stożka wynosi dla

wielkości
pojemnika

D
mm

L. S.

wielkości
pojemnika

D
mm

DYREKTOR GŁÓWNEGO URZĘDU MIAR:

(—) inż. Z. Rauszer

50

478 — 487

20

152 — 160

10

78 — 86

5

220 — 226

1/2

102 — 106

1/4

81 — 85

1/8

63 — 67

2. Wymiary pojemników 0,2 l, 0,1 l, 0,05 l, 0,02 l i 0,01 l znajduje się, przyrównując naprzód pojemność zadana do wałka o wysokości, równej podwójnej średnicy.

Średnica takiego wałka przyjmujemy za średnicę otworu pojemnika d , a wewnętrzną średnicę dna D czynimy równą $1/2 d$. Stąd otrzymujemy następujące wartości dla

G. U. M. № 27. I. 2023. 1.

wielkości
pojemnika

D
mm

0,2

66 — 68,5

0,1

52 — 55

0,05

40,5 — 43,5

0,02

30 — 33

0,01

24 — 25,5

3. W dzielnicach po-pruskiej i po-austriackiej obowiązują cytowane w § 3 POM poz. 2,37/1 przepisy o naczyniach wyszynkowych zawierające postanowienia, w myśl których właściciel zakładu wyszynkowego powinien posiadać komplet zalegalizowanych pojemników, mających służyć do sprawdzania rzetelności naczyni wyszynkowych przez zainteresowanych wzgl. przez organy, powołane do bezpośredniego nadzoru.

Do tego celu konieczne są między innymi pojemniki wielkości podziału dziesiątkowego, zwłaszcza 0,1 i 0,2 l, których dla pojemników zwyczajnych nie dopuszczają przepisy POM poz. 2,422, które natomiast są dozwolone dla pojemników dokładniejszych.

Ze względu na stosunkowo znaczny koszt pojemników dokładniejszych, wykonywanych z miedzi lub jej stopów, a przeznaczonych zasadniczo do odmierzania płynów bardziej cennych, dopuszczono specjalnie do sprawdzania pojemności naczyni wyszynkowych pojemniki dokładniejsze żelazne. Pojemniki te w myśl § 1 POM poz. 2,37/1 muszą odpowiadać wymaganiam § 8 POM poz. 2,03, a więc powinny być przynajmniej oцинowane.

4. Rys. 1 przedstawia pojemnik stożkowy wielkości 5 l. Stożkowa część jest odłączona z mosiądzu; grubość ścianki 4 mm. Część zawinięta dna, czyli kołnierz, jest zeroczona ku dołowi, przyłutowana do ścianki bocznej i przykrywana rzemą sztyftami. Kołnierz dna i ściankę boczną są ścięte tą samą płaszczyzną.

5. Rys. 2 przedstawia sposób oteplowania dna pojemnika dokładniejszego; czecha urzędu leży częściowo na starcu ścianki bocznej, a częściowo na starcu kołnierza.

Warszawa, dnia 20 grudnia 1927 r.

GŁÓWNY URZĄD MIAR

G. U. M. № 27. I. 2023. 3.

306

Przepisy niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
Jednocześnie uchyla się Przepisy o warunkach legalizowania poje-
mów dokładniejszych (POM poz. 2,43) i uzupełnienie i do tychże przepisów
(POM poz. 2,37).

2,372/1.

Wyjaśnienia do przepisów o warunkach legalizowania pojemników dokładniejszych.

1. Pojemniki wielkości: 50 l, 20 l, 10 l, 5 l, 2 l, 1 l, 1/2 l, 1/4 l i 1/8 l mają kształt stożka ściętego, u którego wewnętrzna średnica dna D równa się tworzącej stożka a , a jednocześnie jest dwa razy większa od średnicy otworu d , czyli: $D = a = 2d$. Stąd wewnętrzna średnica dna oraz długość tworzącej stożka wynosi dla

wielkości pojemnika l	D mm	wielkości pojemnika l	D mm
50	479 ÷ 487	2	162 ÷ 168
20	352 ÷ 360	1	128 ÷ 134
10	278 ÷ 286	1/2	102 ÷ 106
5	220 ÷ 226	1/4	81 ÷ 85
		1/8	63 ÷ 67

2. Wymiary pojemników: 0,2 l, 0,1 l, 0,05 l, 0,02 l i 0,01 l znajduje się, przyrównując naprzód pojemność żadaną do walca o wysokości, równej podwójnej średnicy.

Średnicę takiego walca przyjmujemy za średnicę otworu pojemnika d , a wewnętrzną średnicę dna D czynimy równą $\frac{4}{3}d$. Stąd otrzymujemy następujące wartości dla wewnętrznej średnicy dna:

wielkości pojemnika l	D mm
0,2	66 ÷ 68,5
0,1	52 ÷ 55
0,05	40,5 ÷ 43,5
0,02	30 ÷ 33
0,01	24 ÷ 25,5

3. W dzielnicach po-pruskiej i po-austrjackiej obowiązują cytowane w § 3 P O M poz. 2,37/1 przepisy o naczyniach wyszynkowych, zawierające postanowienia, w myśl których właściciel zakładu wyszynkowego powinien posiadać komplet zalegalizowanych pojemników, mających służyć do sprawdzania rzetelności naczyń wyszynkowych przez zainteresowanych wzgl. przez organy, powołane do bezpośredniego nadzoru.

Do tego celu konieczne są między innymi pojemniki wielkości podziału dziesiętkowego, zwłaszcza 0,1 i 0,2 l, których dla pojemników zwyczajnych nie dopuszczają przepisy P O M poz. 2,422, które natomiast są dozwolone dla pojemników dokładniejszych.

Ze względu na stosunkowo znaczny koszt pojemników dokładniejszych, wykonywanych z miedzi lub jej stopów, a przeznaczonych zasadniczo do odmierzania płynów bardziej cennych, dopuszczono specjalnie do sprawdzania pojemności naczyń wyszynkowych pojemniki dokładniejsze żelazne. Pojemniki te w myśl § 1 P O M poz. 2,37/1 muszą odpowiadać wymaganiu § 8 P O M poz. 2,03, a więc powinny być przynajmniej ocynowane.

4. Rys. 1 przedstawia pojemnik stożkowy wielkości 5 l. Stożkowa część jest odlana z mosiądzu; grubość ścianki 4 mm. Część zawinięta dna, czyli kołnierz, jest zwrócona ku dołowi, przylutowana do ścianki bocznej i przynitowana trzema sztyftami. Kołnierz dna i ścianka boczna są ścięte tą samą płaszczyzną.

5. Rys. 2 przedstawia sposób ocechowania dna pojemnika dokładniejszego; cecha urzędu leży częściowo na storcu ścianki bocznej, a częściowo na storcu kołnierza.

Warszawa, dnia 20 grudnia 1927 r.

Przepisy obowiązujące w GŁÓWNY URZĄD MIAR

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

GUM № 27. I. 2023.3.

Warszawa, dnia 30 grudnia 1927 r.

Układac w porządku wielkości liczb tyłowych.

Cena 10 groszy.

5375.1.

UNCLASSIFIED
DATE 11-11-2011 BY 60322 UCBAW/STW